

Exordium:

Mitt hjerte alltid vanker i Jesu føderom,
der samles mine tanker som i sin hovedsum.
Der er min lengsel hjemme, der har min tro sin skatt;
jeg kan deg aldri glemme, velsignet julenatt!

Disse ordene av Hans Adolph Brorson kobler oss inn på juleevangeliet slik vi kjenner det hos Lukas. I dag utvides perspektivet. Vi forlater julekortmotivet for en stund og tar imot og tror at han som er fra evighet, den hellige og rene Gud, at han for vår frelses skyld steg ned fra himmelen, og ved Den Hellige Ånd og av jomfru Maria ble menneske av kjøtt og blod i sønnen Jesus Kristus. Vi feirer jul i ydmykhet og glede, for Gud har kommet til oss ned.

La oss reise oss og stemme i vårt høytidsvers:

Høytidsvers: "En frelser er oss født i dag."

Dette hellige evangelium står skrevet i Johannesevangeliet kapittel én.

Prekentekest: Joh 1,1-14

I begynnelsen var ordet. Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud.
Han var i begynnelsen hos Gud.

Alt er blitt til ved ham, uten ham er ikke noe blitt til.
Det som ble til i ham, var liv, og livet var menneskenes lys.
Lyset skinner i mørket, og mørket har ikke overvunnet det.

Et menneske sto fram, utsendt av Gud. Navnet hans var Johannes.
Han kom for å vitne. Han skulle vitne om lyset, så alle skulle komme til tro ved ham. Selv var han ikke lyset, men han skulle vitne om lyset.

Det sanne lys, som lyser for hvert menneske, kom nå til verden.
Han var i verden, og verden er blitt til ved ham, men verden kjente ham ikke. Han kom til sitt eget, og hans egne tok ikke imot ham.

Men alle som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn,
de som tror på hans navn. De er ikke født av kjøtt og blod, ikke av menneskers vilje og ikke av manns vilje, men av Gud.
Og Ordet ble menneske og tok bolig iblant oss, og vi så hans herlighet,
en herlighet som den enbårne Sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet.

Slik lyder det hellige evangelium.

Jul – inkarnasjonens høytid

Jul er en vakker høytid. Vi pynter våre hjem og gjør alt klart til jul med det beste vi har. Vi feirer et lite barns komme til vår jord i fattige kår. I butikker og langs veier er det pyntet, som om det skulle være her stallen var. Og våre hjem er

klargjort som om det var på nettopp vår inngangsdør vi ventet at Maria og Josef skulle ringe på.

Julens budskap er så nært. Det er så vi kan fornemme både husdyrlukt i stallen og lyden av et nyfødt barn. Jeg tror tanken på barnet gjør det varmt i mange hjerter, for vi husker vel tilbake, de av oss som har opplevd da barnet kom inn i vår verden. Den gode stemningen. Varmen en ble møtt med. Forventningen som var pakket inn i en god atmosfære av stolthet, omsorg og framtid. Noe nytt var kommet, en ny tid hadde begynt. Kanskje er det slike følelser og tanker som gjør julen til den vakreste av alle høytider.

I går stanset vi opp ved krybben og stallen. I dag går vi et steg til side og litt ut av bildet for å få et større perspektiv. Vi vet at en og samme historie kan fortelles på forskjellige måter. Var flere til stede, brukes det forskjellige ord. Det samme skjer om ulike forfattere skal skrive om det samme. I Bibelen står juleevangeliet hos Matteus, Lukas og Johannes. Alle har ulike vinklinger. Felles er at alle henviser til skriftene i Det gamle testamentet når de skal fortelle hvem barnet i krybben er.

Johannes-evangeliet blir for oss et nødvendig korrektiv til alle i vår tid som reduserer Jesus til riktig nok et stort menneske, en religionsstifter og viktig historisk person, men ikke så mye mer. Religionsstifter var Jesus kun sett fra utsiden. Han ble født inn i den gamle pakt, men førte videre Guds frelseshistorie med sitt folk i den nye pakt. Han var i egen person selve oppfyllelsen av Guds løfter gjennom profetene. Det var om ham de talte, like fra Moses til døperen Johannes.

Ordet

Vi mennesker er i særklasse blant alle skapningene når det gjelder evne til kommunikasjon. I dag sendes det bilder, ord og tale elektronisk jorden rundt på et blunk. I alle kulturer har man språk. Menneskeheten har veldig lenge kunnet skrive og uttrykke seg nyansert i form av ord. Derfor kunne også Gud fra gammelt av velge å åpenbare sin vilje gjennom ord.

Og Gud gjorde det i en kultur som i en forstand var opplyst. Ordene fantes med rike nyanser og ordene kunne både skrives og leses i høyt utviklede kulturer i Midtøsten. Mens man ennå i vår del av verden så sent som på Abrahams tid befant seg i siste rest av steinalderen, ble Guds ord åpenbart og med tiden nedskrevet blant hebreere. Ordet som veiledning og trøst. Ordet som lov og evangelium, som befaling og løfte.

Men Ordet var mer enn dette, mer enn det skriftlige, mer enn det kunstferdig utformede. Ordet var der på skapelsens første dag.

«I begynnelsen var ordet. Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begynnelsen hos Gud. Alt er blitt til ved ham, uten ham er ikke noe blitt til. Det som ble til i ham, var liv, og livet var menneskenes lys.»

Ordet som var der i begynnelsen og tok del i skapelsen, Ordet som skapte hva det nevnte, kom nå fysisk inn i vår verden og lot seg en første juledag føde inn i skaperverket. Han kom til den opplyste del av menneskeheten, til en kultur som kjente seg rike på kunnskap og innsikt. Men denne visdom var ikke i ett lik Guds visdom. Han kom til en menneskehet som ikke kjente ham, som til tross for kunnskap og innsikt like fullt lå i mørke.

Nåde og sannhet

«Det sanne lys, som lyser for hvert menneske, kom nå til verden. Han var i verden, og verden er blitt til ved ham, men verden kjente ham ikke. Han kom til sitt eget, og hans egne tok ikke imot ham. Men alle som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn. De er ikke født av kjøtt og blod, ikke av menneskers vilje og ikke av manns vilje, men av Gud. Og Ordet ble menneske og tok bolig iblant oss, og vi så hans herlighet, en herlighet som den enbårne Sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet.»

Nåde og sannhet er to nøkkelord om Jesus. Jesus kom ikke som én vei blant flere farbare, men som selve veien i egen person. Jesus sier: «Jeg er veien, sannheten og livet. Ingen kommer til Far uten ved meg.» Joh 14,6. For mange i dag vil det å gjøre krav på å eie sannheten med stor S virke intolerant og lite egnet til dialog. I dag er man vant med å ha et visst slingringsmonn hva sannhet angår, og mange har et ideal om ikke å være så bastant i sin tro og i sine ytringer. Like fullt, konsekvensen av det Jesus sier er at de andre veiene, de fører ikke fram. Det finnes ingen religiøs lengsel eller søken som fører fram, heller ingen religion eller tankebygning. Ingen kan frelse et menneske for himmelen, ingen andre enn ham Gud sendte til vår jord, vår Herre Jesus Kristus.

Å følge sannheten får også konsekvenser for oss, for gjennom dåpsbefalingen pålegger Jesus alle dømte å holde alt det som han har befalt. Å holde alt krever mer enn passiv tilegnelse. Det krever vilje til å skaffe seg innsikt i hva Jesus har befalt gjennom sine apostler. Det krever også vilje til å følge Jesus og leve som sanne disipler, villighet til å la seg forme av Vår Herre som tjenere for sannheten.

Det finnes bare ett evangelium om nåde, og nåden er for syndere som vender om. Som kristne vet vi inderlig godt at å vende om blir vi aldri ferdig med. Vår reformator Martin Luther har lært oss at omvendelse bør vi gjøre daglig, hele tiden vende oss til Jesus for å søke hans lys i mørke, for at han kan avsløre hva som bor i oss og hva som må renskes ut, hva han med sin Ånd på ny må skape i oss.

Så er det nå en gang menneskets lodd å stilles på valg. Vår samvittighets kompass må justeres på ny og på ny av han som møter oss som den kjærlige og hellige, rettferdige Gud, full av nåde og sannhet.

Jul – åpenbaringens påminnelse

Jul er inkarnasjonenes store høytid. Inkarnasjon er det ordet vi bruker når vi skal fortelle at Gud gikk inn i skaperverket, ble menneske av kjøtt og blod. Jul er inkarnasjonens store fest, men også åpenbaringens tydelige påminnelse. Åpenbaring er å avdekke noe som har vært skjult og umulig å se. Det står skrevet:

«Det intet øye så, og intet øre hørte, det som ikke kom opp i noe menneskehjerte, det som Gud har gjort ferdig for dem som elsker ham, det har Gud åpenbart for oss ved sin Ånd.» 1Kor 2,9f.

Evangeliet har ikke blitt til i noe menneskes hjerte eller hode, tanke eller sinn. Guds tanker er milevis fra våre. Vi kan ikke gripe frelsens budskap hvis det ikke kommer til oss utenfra.

Johannes-prologen spiller på kontrasten mellom lys og mørke. Lyset representeres av Gud og alt som hører Gud til. Mørket beskriver menneskenes tilværelse etter syndefallet. Vi vet at når det er mørkt så ser vi ikke hånd for oss, vi har ingen orienteringspunkter i bekmørke omgivelser.

Mennesket er av natur religiøst. Det søker etter Gud, men leter og famler i mørket, og finner mye annet å tro på og fylle tiden og livet med. Slik har det alltid vært. Men, som sagt finner ingen himmelens Gud uten at det åpenbares utenfra. Noen må forkynne evangeliet om Jesus, for at Jesus kan tas imot i tro og tillit.

«Se, jeg står for døren og banker,» sier Jesus. «Om noen hører min røst og åpner døren, da vil jeg gå inn til ham og holde måltid, jeg med ham og han med meg.» Åp 3,20. Jesus lar seg finne. «Den som ber, han får, og den som leter, han finner, og den som banker på, blir det lukket opp for.» Luk 11,10. Slik er Jesus. Så leste vi også at alle som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn.

Måtte vi, i likhet med de første han tok bolig hos, åpne våre hjerters dør på vidt gap. Måtte vi få se stadig mer av den herlighet som den enbårne Sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet.

Akk, kom, jeg opp vil lukke mitt hjerte og mitt sinn
og full av lengsel sukke: Kom, Jesus, dog herinn!
Det er ei fremmed bolig, du har den selv jo kjøpt,
så skal du blive trolig her i mitt hjerte svøpt.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.